

בבית המדרש, שהורו בה הלכות האסור והמותר¹⁵⁴. כשמציילים מפני הדלקה, **מִצִּילִין תֵּיק הַסֶּפֶר** תורה יחד **עִם הַסֶּפֶר, וְתֵיק הַתְּפִלִּין** יחד **עִם הַתְּפִלִּין, וְאָף עַל פִּי שְׁיֵישׁ בְּתוֹכָן מְעוֹת** שאסורין בטלטול - מצילין הכל.

וְלִהְיֶיךָ מִצִּילִין אוֹתָן? לְמָבוּי שְׁאִינוּ מְפַלְשׁ - סגור משלוש רוחותיו, וברוח הרביעי הפתוח יש לחי או קורה, ואף על פי שלא שיתפו, ראוי הוא לשיתוף. **בְּן בְּתִירָא** חולק **וְאוֹמֵר: אֵף לְמְפַלְשׁ** אף אם אין לו לחי ברוח רביעי, ופתוח הוא לגמרי, מותר להציל לתוכו¹⁵⁵:

משנה ב

מִצִּילִין מפני הדלקה שנפלה בשבת **מְזוּן** המספיק **שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת** ולא יותר, שאדם חייב בשלוש סעודות שבת, **מְזוּן הָרְאוי לְאָדָם** מצילין **לְאָדָם, מְזוּן הָרְאוי לְבִהמָה** מצילין **לְבִהמָה**.

פִּיצֵד נוהגים בהצלת המזון?

אם **נִפְלָה דְלָקָה בְּלִילֵי שַׁבַּת** לפני הסעודה - **מִצִּילִין מְזוּן שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת**.
אם נפלה דלקה **בְּשַׁחֲרִית** - **מִצִּילִין מְזוּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת**. אם נפלה דלקה **בְּמִנְחָה** - מצילין **מְזוּן סְעוּדָה אַחַת**.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לא משנה מתי נפלה הדלקה, בכל מקרה **לְעוֹלָם מִצִּילִין מְזוּן**

ביאורים והרחבות

154. בגמרא נחלקו רב ושמואל האם האיסור בקריאת כתובים בשבת הוא רק בזמן בית המדרש (היינו הדרשה) או לא, רב סובר שהאיסור רק בזמן בית המדרש, אבל שלא בזמן בית המדרש - קורין. ושמואל סובר, שהאיסור קיים גם שלא בזמן בית המדרש.

אמרו בגמרא (קט, ב): אמר רב יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב: אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר: "ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה". מאי ולא תכבה? אמר רב נחמן בר יצחק: בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה (כלומר, בשבת).

155. גרסין בגמרא (קט, א): היכי דמי מפולש, היכי דמי שאינו מפולש? **אמר רב חסדא:** שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש, שלוש מחיצות ולחי אחד, זהו מבוי המפולש. ותרוייהו (ת"ק וכן בתירא) אליבא דרבי אליעזר, דתנן: הכשר מבוי, בית שמאי אומרים: לחי וקורה, ובית הלל אומרים: לחי, או קורה, רבי אליעזר אומר: שתי לחיים וכו'. **אמר רבה:** שתי מחיצות ושתי לחיין זהו מבוי שאינו מפולש, שתי מחיצות ולחי אחד, זהו מבוי המפולש, ותרוייהו אליבא דרבי יהודה, דתניא: יתר על כן אמר רבי יהודה, מי שיש לו שני בתים בשני

שֵׁלֶשׁ סְעוּדוֹת שהואיל והיום ראוי לשלוש סעודות, בהיתר הוא טורח¹⁵⁶:

משנה ג

מְצִילִין מפני הדלקה שנפלה בשבת **סֵל מְלֵא כְּפָרוֹת, וְאֵף עַל פִּי שְׂיִישׁ בּוֹ מֵאֵה סְעוּדוֹת** משום שבכלי אחד מותר להוציא הרבה, וכן **וְעֵגוּל שֶׁל דְּבִלָּה** - תאנים מדובקות בצורת עיגול, **וְחֶבֶת שֶׁל יַיִן** אף על פי שיש בהם שיעור הרבה סעודות¹⁵⁷. **וְאוֹמֵר לְאַחֲרֵיהֶם**: אני מפקיר את המזון, **בּוֹא וְהִצִּילוּ לָכֶם** אוכל, בכמות מספקת לשלוש סעודות. **וְאִם הָיוּ פְּקָחִין** בהלכה, ואינם רוצים ליהנות מממון אחרים שהרי הפקירו שלא מרצונם, מחזירים לו את מה שהצילו **וְעוֹשִׂין עִמּוֹ חֶשְׁבוֹן אַחַר הַשֶּׁבֶת** ונוטלים שכר כשיעור טרחתם¹⁵⁸.

לְהִיכֵן מְצִילִין אוֹתָן - את הדברים שהוציאו מפני הדלקה? **לְחֻצֵר הַמְּעַרְבֵת** שמותר לטלטל בתוכה. **כֵּן בְּתֵירָא חוֹלֵק וְאוֹמֵר: אֵף לְשֵׁאֵינָה מְעַרְבֵת:**

ר' עובדיה מברטנורא ג מצילין סל מלא ככרות. הואיל ובבת אחת הוא מציל מה לי פורתא מה לי טובא: ועגול של דבילה. אע"פ שהוא גדול ויש בו סעודות הרבה: ואם היו פקחים. ויודעים שאם ישאלו שכר כפועלים לאו שכר שבת שקלי, כיון דמעיקרא לאו אדעתא דשכר פעולה באו, עושין עמו חשבון לאחר שבת. ובירא שמים עסקינן, דאע"ג דמהפקירא קא זכי ומה שהציל ידיה הוי מ"מ לא ניחא ליה דליתנהי מאחרים דידע דעל כרחיה אפקריה, ובחנם נמי לא ניחא ליה דלטרח, הילכך שקיל אגריה:

כֵּן בְּתֵירָא חוֹלֵק וְאוֹמֵר: אֵף לְשֵׁאֵינָה מְעַרְבֵת:

ביאורים והרחבות

צדי רשות הרבים, עושה לחי מיכן ולחי מיכן, או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך וכך. **אמר רב אשי:** שלש מחיצות ולחי אחד זה מבוי שאינו מפולש, שלש מחיצות בלא לחי, זהו מבוי המפולש. ואפילו לרבי אליעזר דאמר בעינן לחיים, הני מילי לאוכלין ומשקין, אבל לספר תורה, בחד לחי סגי.

156. בגמרא (ק"ז, ב) למדין בשם רבא, שאע"פ שבהיתר הוא עושה, לא התירו להציל יותר משלש סעודות, שמתוך שאדם בהול על ממונו, אי שרית ליה - אתי לכבווי.

עוד למדין, תנו רבנן: כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת? שלש. רבי חידקא אומר: ארבע. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו "ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה", רבי חידקא סבר הני תלתא "היום" לבר מאורתא (מה שכתוב "היום" חוץ מהערב), ורבנן סברי ביחד עם הערב.

157. בגמרא (קכ, א) הקשו: הרי במשנה לעיל שנינו, שמצילין רק שלש סעודות וכאן אמרינן 'סל מלא ככרות אף על פי שיש בו מאה סעודות?' ותרצו: אמר רב הונא: לא קשיא, כאן (שהתירו הרבה) בבא להציל (את מה שמונח כבר בתוך סל אחד), כאן בבא לקפל (לאסוף כמה סלים ולשימם בסל אחד, אסור). בא להציל - מציל את כולו, בא לקפל - אינו מקפל אלא מזון שלש סעודות. רב אבא בר זבדא אמר רב: אידי ואידי בבא לקפל, ולא קשיא, כאן לאותה חצר (התירו הרבה), כאן לחצר אחרת (רק מזון שלש סעודות).

158. בגמרא (קכ, א) הקשו: הלא מהפקר זכו, וכל מה שהצילו - הצילו לעצמן, ולשם מה צריך לעשות עמו חשבון? ותרצו: אמר רב חסדא: מידת חסידות שנו כאן. היינו מצד הדין לא היו